

Forbrugere, etik og bioteknologi

Camilla Udsen,
seniorrådgiver fødevarepolitik
Det Etisk Råd 2/5-2018

Forbrugerrådet
Tænk

Glimt fra mine oplevelser med genteknologi

- **Scene 1: DTU, 1997:**

Sprøjtemiddelresistente planter er geniale, glyphosat nedbrydes straks

- **Scene 2: 2001, Forbrugerrådet Tænk:**

Forbrugerne ved ikke nok om genteknologi????

Forbrugere og industri skal lære at tale sammen

- **Scene 3: Chr.borg, 2004, høring om sameksistens:**

Planteforsker: Sprøjtemiddelresistente planter ikke godt nok. NU kommer de rigtige.....

Refleksioner over 20 års GMO-debat

- De gode eksempler udeblev
- Markeder er præget af sprøjtemiddelresistente foderafgrøder og enkelte, store firmaer
- Miljøproblemer
- Produkterne mærkes ikke tilstrækkeligt over for forbrugerne
- Ikke tilstrækkeligt at se på naturvidenskab
 - Etik
 - Naturen er kompleks
 - Andre kræfter spiller ind: Kommercielle, markedsmekanismer, politik, jura, kommunikation osv.

Forbrugerinteresser ift. bioteknologi

- Undgå risiko for forbrugere og miljø
- Forbrugerne skal have et valg
 - Mærkning – også foder
 - Beskyttelse af den GMO-fri produktion
 - Detektionsmetoder

Forbrugerholdninger til GMO og bioteknologi

- Skepsis: Etik, miljø, sikkerhed
- Viden fører til polarisering
 - Det gode formål og viden kan gøre mange mere positive
 - Mens andre bliver mere skeptiske
- Nytte-diskussionen er vigtig
- Skepsis over for multinationale virksomheder

Forbrugerholdning til NBT

- NBT skal reguleres som GMO
 - Risikovurdering
 - Mærkning og sporbarhed
 - Der er risiko for off-target-effekter
 - Ansvar hos virksomheder ifm udsættelse
- På linie med joint statement fra ca 20 europæiske NGO'er
- De europæiske forbrugerorganisationer har ikke egen position

Definition af GMO

- EU Directive 2001/18, Article 2.2:
'Organism, with the exception of human beings, in which the genetic material has been altered in a way that *does not occur naturally* by mating and/or natural recombination'
- Undtagelser, lukket liste

Hvad er naturlighed – og er det godt?

Alle kemikalier og lægemidler kommer fra naturen

Der er masser af gift i naturen

Der er ingen farlige konsekvenser

Alt er giftigt – det er bare et spørgsmål om dosis

Alt er kemi

Bioteknologien gør det samme som naturen, der er ingen forskel

Naturens genetiske mekanismer

- Der er også værdi i langsommeligheden og tilfældigheden

Mennesket har altid forsøgt at kontrollere naturens mekanismer

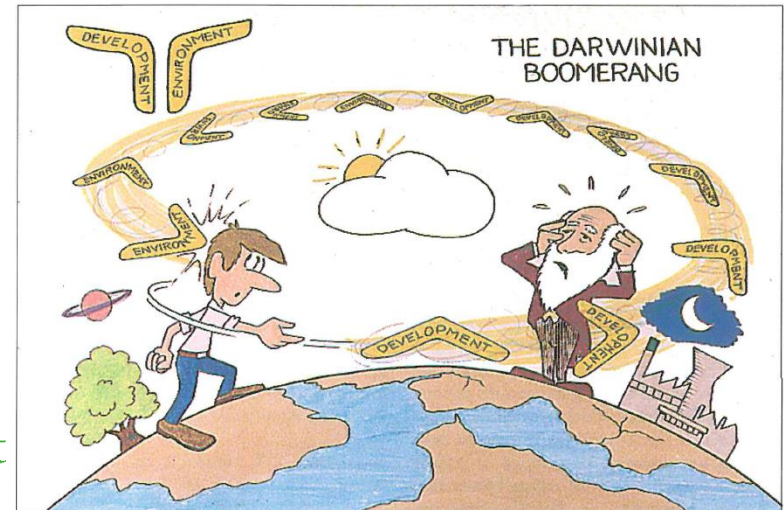

Tegning: Tim Newlin og Lars Munck

● Traditionel forædling

● Mutagenese ved bestråling mv.

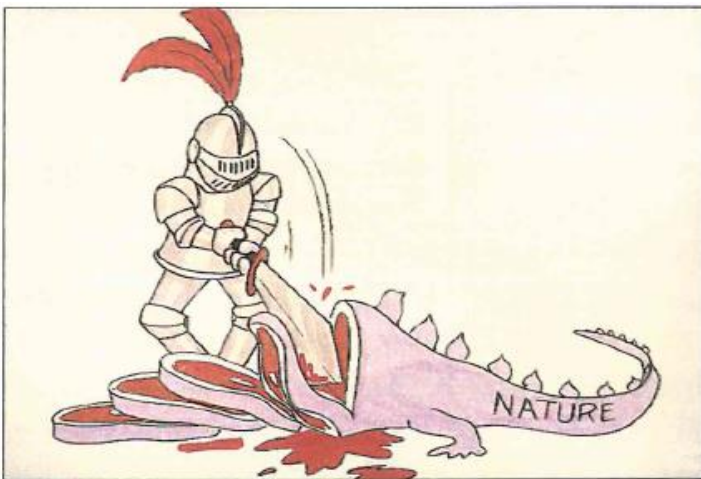
● Genteknologi

Tegning: Tim Newlin og Lars Munck

Spørgsmål, der dukker op

- Men er det ”det samme”?
- Er ”så hurtigt som muligt” altid attraktivt?
- Er naturens konservatisme og langsommelighed ikke en værdi?
- Hvad med de etiske aspekter?
- Skal udviklingen i landbruget styres af enkelttegenskaber eller en mere kompleks, helhedsorienteret tilgang?

Tegning: Tim Newlin og Lars Munck

Forbrugerrådet
Tænk

Tegning: Tim Newlin og Lars Munck

Konklusion

- Jo hurtigere det går og jo ”større” skridt vi tager, jo større er risikoen for utilsigtede effekter og tab af biodiversitet
- Vi har brug for tid
 - Have forbrugerne med, tage skepsis alvorligt
 - Viden om off-target-effekter
 - Detektionsmetoder
 - Drøfte betydning for udvikling af marked og landbrug
- Ikke tilstrækkeligt at anlægge et rent naturvidenskabeligt perspektiv

Tak for ordet!

Forbrugerrådet
Tænk